

DOUĂ MANIFESTĂRI CULTURALE DE UN LARG INTERES NAȚIONAL ORGANIZATE LA TULCEA

În perioada 1-4 octombrie 1996, Institutul de Cercetări Ecomuzeale din Tulcea a găzduit Sesiunea științifică națională de conservare-restaurare și Salonul național de restaurare ediția a IV-a, manifestări incluse în agenda culturală a Direcției Muzeu și Colecții din Ministerul Culturii și în programul de activitate al Institutului tulcean. În cuvântul de deschidere am avut plăcuta misiune de a aduce salutul din partea ministerului, alături de cel al gazdelor, reprezentat de domnul subprefect Trifan Belacureanu, dl. senator Sufov Andrei, primarul municipiului dl. Mihai Nicolae, dl. director al Institutului Simion Gavrilă și șefa laboratorului de restaurare-conservare, d-na Vasilica Topoleanu.

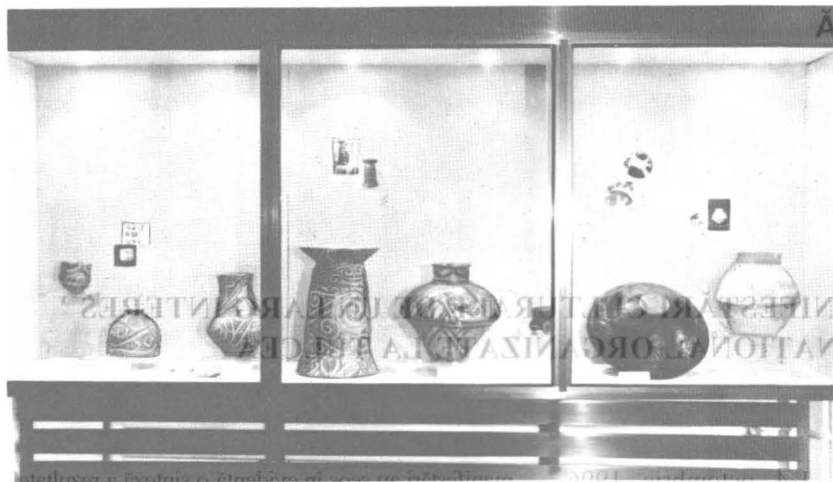
Promovând o activitate fondată pe cercetare, principii și metodologii rigurose științifice, cele două

manifestări au scos în evidență o sinteză a rezultatelor obținute de către cei ce ostensec pe tărâmul conservării, restaurării și investigării bunurilor care fac parte din patrimoniul cultural-național. În al doilea rând, ele au avut rolul de a însufla iubitorilor de frumos, colecționarilor de artă și specialiștilor din muzee încrederea că nucleul de specialiști ce alcătuiește rețeaua laboratoarelor de restaurare, conservare și investigare garantează salvagardarea și prezentarea patrimoniului cultural existent la noi în țară. Numărul și diferențierea laboratoarelor au fost determinate, desigur, de diversitatea colecțiilor muzeale peste care timpul și-a pus amprenta prin înfinita varietate a formelor de degradare.

Ca și la edițiile precedente, sesiunea de toamnă tulceană a cuprins două părți: reuniunea plenară și

Deschiderea Sesiunii științifice de conservare-restaurare, Tulcea, octombrie 1996

Salonul Național de restaurare, ediția a IV-a, Tulcea, 1996, Vitrine cu vase cucuteniene

reuniunile pe secțiuni incluzând conservarea, investigarea și restaurarea bunurilor pe toate tehnicile. Au participat cu lucrări științifice un număr de 108 specialiști, reprezentând majoritatea muzeelor naționale din țară și din București, cât și muzeele județene, de unde a reieșit tot mai mult interesul lor de a evidenția munca și pasiunea pentru acest domeniu. O prezență remarcabilă a fost cea a tinerilor, viitori specialiști în rețea, care și-au înfruntat emoțiile față de profesorii și coordonatorii lor de cursuri teoretice și practice, demonstrând, prin lucrările prezentate, seriozitatea și intenția de a deveni buni specialiști, cu misiunea de a duce mai departe meșteșugul acestei profesii.

Deși atitudinile practice constituie și acum o condiție principală în formarea restauratorilor și conservatorilor, conținutul muncii luată în ansamblu este mult mai îmbogățit de cuceririle pe plan științific și tehnologic, de aplicațiile practice ale ultimelor realizări în aceste domenii, de cunoașterea profundă a compoziției și componenței materialelor, toate acestea fiind, de fapt, profesia de restaurator și conservator. Raportul investigator-restaurator și conservator se bazează pe răspunderea manifestată pe plan moral, juridic și material, în cel mai deplin respect față de moștenirea înaintașilor și generațiilor viitoare, căci obiectul de muzeu va trebui păstrat și transmis intact în ceea ce privește structura, forma și mesajul lui.

Sunt numeroase cazurile când un restaurator oricât de înzestrat ar fi, nu izbutește să găsească singur răspunsuri la toate întrebările ce se ridică în fața operelor degradate. În asemenea situații, vin în întâmpinarea sa

specialiști și cercetători din domeniile de interferență, prezenți întotdeauna la sesiuni, colocvii, mese rotunde și expoziții ca la cele de față.

Din programul sesiunii menționăm câteva teme și centre care au prezentat metode și principii cu aplicativitate în domeniul restaurării, stârnind un deosebit interes specialiștilor din rețeaua laboratoarelor:

- "Strategii utilizate în conservarea bunurilor culturale din biserica ortodoxă română" - Centrul Mitropolitan de Cercetări T.A.B.O.R. - Iași;

- "Dezinfestarea cu radiații gamma" - Institutul de Fizică Atomică - București;

- "Determinarea atacului biologie vegetală la hârtie" - Institutul de Cercetări Biologice - Iași.

În domeniul conservării, specialiștii au subliniat o serie de probleme ce constituie semnale de alarmă asupra unor lucrări de artă monumentală și arhitectură, cât și a unor bunuri culturale prost conservate, grăbind procesul de degradare și distrugere a lor. Soluțiile de stopare a acestor degradări, considerații și sfaturi au constituit temele următoarelor lucrări:

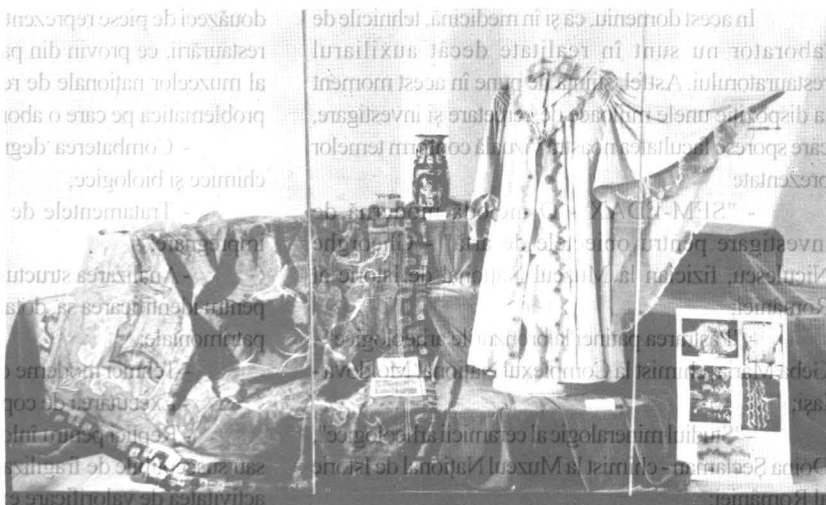
- "Soluții de conservare în procesul de restaurare la Atheneul Român" - dr. Florica Berinde;

- "Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a pavimentului român cu mozaic de la Constanța" - Maria Lungu - restaurator;

- "Probleme legate de păstrarea pesticidelor în conservarea muzeală" - Doina Darvaș, biolog la Muzeul Satului;

- "Considerații cu privire la starea de conservare și condițiilor de păstrare a pietrelor prețioase,

Aspect din expoziția de restaurare, Tulcea, 1996. Vitrină cu textile din secolul al XVIII-lea.

semiprețioase și decorative" - Virginia Deaconescu și Cristina Brezoianu, Muzeul Național de Istorie al României.

Un subiect indiscutabil până acum în domeniu, a fost cel al valorilor filatelice a căror soluții de conservare au fost găsite de către dl. Barbu Aurel Pandele - un bun restaurator și pasionat de filatelia din cadrul Muzeului Național de Istorie al României.

Simțindu-se tot mai acut necesitatea înființării la noi în țară a unui institut sau centru național de cercetare, restaurare și conservare a patrimoniului, o parte din specialiști care au beneficiat de plecări în străinătate și-au manifestat în mod direct interesul de a face cunoscut, și celorlalți colegi, programele de pregătire a cadrelor din laboratoarele și institutele vizionate de ei. De la Textil Conservation Center, Hampton Coat London Anglia, dna. Viorica Slădescu, șefa Laboratorului de restaurare textilă din cadrul Muzeului Național de Artă al României, ne-a adus posibilitățile de pregătire a personalului de specialitate conform temei "Posibilități și evoluție în pregătirea specialistului pentru conservare și restaurare textilă".

Dna. Minodora Ilișiu, investigator la Muzeul Satului, ne-a condus, cu ajutorul imaginii unei casete video, printr-un laborator modern de investigații fizico-chimice, RHATGEN - FORSCHUNGSLATOR din Berlin.

Referitor la școala românească, doamna Ileana Prodan - expert la Centrul de pregătire a cadrelor din cultură, a prezentat lucrarea cu tema: "Aspecte metodologice privind formarea și specializarea

restauratorilor și conservatorilor de la noi din țară, cât și transformarea în practică a cunoștințelor teoretice și practice dobândite în procesul de formare".

Din păcate, sunt puțini cei care cunosc implicațiile majore asupra formării unui specialist în acest domeniu, indiferent de formație: istorică, arheologică, tehnică, artistică sau științifică.

Pânza, lemnul, ceramica, piatra, metalul, sticla, hârtia, pielea nu sunt pentru restauratori simple suporturi sau materii asupra cărora acționează în virtutea unor principii însușite, ci chiar obiecte inefabile din care renaște o personalitate capabilă să producă o emoție estetică și durabilă. Problema pusă la această sesiune pentru obiectele existente în lăcașurile de cultură și celor religioase a constituit scopul discuțiilor dintre specialiști; de exemplu: "Intervențiile de îndepărtare stratigrafică ale repictărilor de pe icoana împărătească Maica Domnului cu Pruncul" de la Mănăstirea Humor, restaurată de Comelia Ungureanu de la Muzeul Național al Bucovinei - Suceava;

- "Pergamentul care atestă vechimea Mănăstirii Sucevița în «Spitalul geriatric» al Muzeului Literaturii Române din București", restauratori: Adriana Daia și Cezarina Baraian de la Muzeul Literaturii Române;

- "Repunerea în valoare a elementelor artistice și religioase prin restaurarea și conservarea unor obiecte de cult din secolele XVII-XVIII", restauratori Virginia Urucu și Ana Voinic de la Muzeul de Artă Craiova;

- "Problematika restaurării unui veșmânt religios din sec. XVII, Viorica Aghîțoia, Muzeul Banatului din Timișoara.

În acest domeniu, ca și în medicină, tehnicile de laborator nu sunt în realitate decât auxiliarul restauratorului. Astfel, știința ne pune în acest moment la dispoziție unele mijloace de cercetare și investigare, care sporesc facultatea noastră vizuală conform temelor prezentate:

- "SEM-EDAX - O metodă modernă de investigare pentru obiectele de artă" - Gheorghe Niculescu, fizician la Muzeul Național de Istorie al României;

- "Păstrarea patinei la bronzurile arheologice" - Geba Maria, chimist la Complexul Național Moldova-Iași;

- "Studiul mineralogic al ceramicii arheologice", Doina Șeclaman - chimist la Muzeul Național de Istorie al României;

- "Investigații chimice efectuate asupra materialului provenit de la săpăturile arheologice de la Probota", Viorica Lavric - chimist la Muzeul Național al Bucovinei.

Paleta tematică fiind destul de variată în cadrul sesiunilor a provocat discuții incitante între specialiști, luându-se chiar și luări de poziții.

Organizat o dată cu sesiunea, Salonul Național de Restaurare, ediția a IV-a, a dovedit încă o dată virtuozitatea restauratorilor din întreaga țară, invitând publicul larg la o demonstrație a ceea ce înseamnă meseria și arta de a restaura și până unde poate merge intervenția sa.

Expoziția a intenționat să valorifice o sută

douăzeci de piese reprezentative din punct de vedere al restaurării, ce provin din patrimoniul cultural-național al muzeelor naționale de restaurare și conservare prin problematica pe care o abordează:

- Combaterea degradărilor mecanice, fizico-chimice și biologice;

- Tratamentele de stabilizare, consolidare și impregnare;

- Analizarea structurii și compoziției obiectului pentru identificarea sa, dotare și autentificarea valorilor patrimoniale;

- Tehnici moderne de restaurare;

- Executarea de copii;

- Replici pentru înlocuirea bunurilor fragilizate sau susceptibile de fragilizare care nu pot fi utilizate în activitatea de valorificare expozițională.

Prin caracterul documentar care a înmănunchat aspecte documentare și piese reprezentative restaurate, s-au demonstrat bazele concret științifice cât și nivelul tehnic ridicat la care se lucrează în acest domeniu de activitate.

Așadar, cele două manifestări organizate la Tulcea constituie, în acest fel, nu numai un argument al competenței și profesionalismului ei, în egală măsură, un omagiu adus muncii, adeseori anonime ori insuficient apreciate, a acestor pasionați și devotați cercetători și artiști care alcătuiesc colectivele laboratoarelor de restaurare, conservare și investigare de la noi din țară.

MARIA LUNGU

SCHIMB DE EXPOZIȚII MUZEALE, BAIJA MARE - IAȘI

Muzeul Științei și Tehnicii "Ștefan Procopiu" din Iași și Muzeul de Istorie din Baia Mare au încheiat recent un schimb de expoziții cu piese din colecții reprezentative pentru cele două instituții. Astfel, în perioada iulie-septembrie 1996, a fost deschisă la Palatul Culturii din Iași, în sălile muzeului amintit, expoziția *Opaițe și lămpi vechi de mină*. Au fost prezentate publicului ieșean și oaspeților muzeului politehnic 200 de piese

reprezentând mijloace tradiționale de iluminat în minele cu exploatare de metale neferoase - aur, argint, cupru, plumb etc. - din bazinul minier Baia Mare. Opaițele și lămpile au fost expuse cronologic și tipologic, de la piese din ceramică din secolul al XVI-lea, la piese din fier forjat, tumate, din cupru sau aluminiu, modelate manual, până la lămpile cu carbid, din tablă de oțel, cupru sau aluminiu, lucrate, de asemenea, manual ori fabricate în serie, în secolul nostru, înaintea